

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/303/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4111235077
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dušan Harbuta
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2013:4111235077.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v právnej veci navrhovateľa: EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Údernícka 5, IČO: 35 724 803, zast. Tomáš Kušník, s.r.o., so sídlom Bratislava, Údernícka 5, v mene ktorej koná Mgr. Tomáš Kušník, advokát a konateľ, proti odporkyni: B. L., nar. XX. XX. XXXX, bytom R. XXX, za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporkyne: Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom Prešov, Nám. legionárov 5, zast. JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom v Stropkove, Nám. SNP 7, o zaplatenie sumy 4.362,99 eura s príslušenstvom, o odvolaní vedľajšieho účastníka na strane odporkyne proti uzneseniu Okresného súdu v Nitre zo dňa 04. 06. 2012 č.k. 12C/61/2012-35, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa z dôvodu späťvzatia návrhu zastavil podľa § 96 ods. 1 OSP konanie o zaplatenie sumy 4.362,99 eura s príslušenstvom titulom neuhradenej pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy o úvere. Navrhovateľovi podľa § 11 zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch vrátil alikvotnú časť zaplateného súdneho poplatku vo výške 254,87 eura. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a o trovách vedľajšieho účastníka na strane odporkyne rozhodol podľa § 150 OSP tak, že mu náhradu trov konania nepriznal. Konštatoval, že jeho úlohou a cieľom je ochrana práv spotrebiteľa, preto by združenie malo mať osoby schopné poskytnúť právne služby v oblasti spotrebiteľských sporov, prípadne aj osoby s právnickým vzdelaním. Úmyslom zákonodarcu bolo, aby združenie na ochranu spotrebiteľa vedelo poskytnúť kvalifikovanú pomoc spotrebiteľovi a nie aby sa dalo zastupovať právnym zástupcom, keďže ide o oblasť, v ktorej by sa mal vedľajší účastník vyznať. Ak by z nejakého dôvodu bolo nutné jeho zastúpenie, malo by tak byť bez nároku na náhradu trov konania. Poukázal na to, že vedľajší účastník na strane odporkyne opakovane vstupuje do súdnych sporov, automaticky je zastúpený právnym zástupcom bez toho, aby vopred vedel, o akú konkrétnu vec sa jedná a či vôbec je potrebné jeho zastúpenie v konaní. S ohľadom na uvedené dôvody mal za to, že jeho zastúpenie je účelové, nesleduje cieľ ochrany spotrebiteľa a narušuje hospodárnosť konania.

Proti tomuto uzneseniu v časti výroku o náhrade trov konania podal v zákonnej lehote odvolanie vedľajší účastník na strane odporkyne, ktorý navrhol uznesenie zmeniť a priznať mu náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania, eventuálne konanie prerušiť a požiadať Súdny dvor EÚ o rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach, ktoré v odvolaní bližšie konkretizoval. Poukázal na nesprávne skutkové zistenie a nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa. Podľa jeho názoru súd prvého stupňa mal o náhrade trov konania rozhodnúť podľa § 146 ods. 2 prvej vety OSP a nie § 146 ods. 1 písm. c) OSP, keďže konanie bolo zastavené z dôvodu späťvzatia návrhu navrhovateľom. Pokiaľ ide o nepriznanie náhrady trov konania, poukázal na to, že jeho vstup do konania v mnohých súdnych sporoch mal za následok úspech účastníka, na strane ktorého vstúpil tým, že navrhovateľ zoberal návrh na začatie konania späť. Podľa jeho názoru už samotný jeho vstup do konania na strane spotrebiteľa je

dostatočne účinným prostriedkom zabráňujúcim dodávateľom porušovať spotrebiteľské práva. V tomto smere poukázal na Smernicu Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup súdu, pričom Občiansky súdny poriadok nevyklučuje, aby aj účastník odborne spôsobilý hájiť svoje záujmy v konaní pred súdom sa nemohol dať zastúpiť advokátom a len z toho dôvodu by mu nemala byť priznaná náhrada trov v súvislosti s právnym zastupovaním. Pokiaľ ide o argumentáciu súdu, že opakovane vstupuje do sporov bez toho, aby vedel, o akú konkrétnu vec sa jedná, uviedol, že ich cieľom a poslaním je očistiť vzťahy od celospoločenského problému, civilnoprávnej úžery a od neprijateľných zmluvných podmienok a nekalých obchodných praktík. Prax potvrdzuje, že najlepšie možnosti na efektívnu pomoc spotrebiteľom poskytuje práve inštitút vedľajšieho účastníctva, pretože neinformovaný spotrebiteľ nevyhľadá advokáta, ani združenie, resp. iba výnimočne. V prejednávannej veci súd vydal platobný rozkaz, v ktorom zaviazal odporkyňu na úhradu celej žalovanej sumy a zaviazal ju zaplatiť aj náhradu trov konania uplatnených v nezákonnej výške aj za úkon právnej služby - pokus o zmier. Položil otázku, či sa súd zamýšľal nad tým, či priznané trovy finančnej skupine pozostávajúcej zo 49 spoločností v takmer v 30-tich krajinách, pričom len samotný navrhovateľ zamestnáva 210 zamestnancov, sú účelné. Postup súdu, ktorý mu nepriznal náhradu trov konania, považoval za nesúladný s legislatívou EÚ, judikatúry Súdného dvora EÚ a v rozpore s ustálenou súdnou praxou a právnou teóriou, pretože každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom a každý má možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať. Zásada účinnej súdnej ochrany je stanovená v čl. 47 Charty základných práv EÚ a má sa vykladať tak, že nie je vylúčené, aby sa jej dovoľovali právnické osoby a pomoc poskytnutá na základe tejto výzvy môže zahŕňať najmä oslobodenie od platenia trov konania alebo zastupovanie advokátom. Poukázal na viaceré rozhodnutia odvolacích súdov v Prešove, Košiciach, v Banskej Bystrici, ktoré mu priznali právo na náhradu trov konania.

Navrhovateľ v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhol uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdiť. Aj podľa jeho názoru vedľajší účastník musí byť sám z podstaty svojej existencie schopný poskytnúť právnu pomoc pri súdnych konaniach v spotrebiteľských veciach. Podľa údajov registrácie MV SR ako Ministerstvom vnútra združenie má vo svojich radoch členov, ktorí evidentne majú právnické vzdelanie, pričom má možnosť využívať aj podporu ministerstva. Poukázal na viaceré rozhodnutia odvolacích súdov, v ktorých náhrada trov konania vedľajšiemu účastníkovi priznaná nebola. Navyše, trovy konania vedľajšieho účastníka neboli účelne vynaložené na uplatňovanie alebo bránenie práva, a preto súd správne aplikoval ust. § 150 OSP, aj nepriznaním týchto trov nebolo porušené základné právo na právnu pomoc a rovnosť účastníkov v konaní v zmysle čl. 47 ods. 2, 3 Ústavy SR, keďže tieto trovy neboli vynaložené účelne a ani v príčinnej súvislosti s procesným postojom vedľajšieho účastníka k predmetu konania. I v návrhu na predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ uviedol, že tento nemôže v žiadnom prípade vykonať vnútroštátne právo alebo posudzovať jeho platnosť a ani v prípade, ak by to bolo v rozpore s právom EÚ, pretože preskúmaním vnútroštátneho práva by prekročil svoje právomoci.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) po prejednaní veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP dospel k záveru, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa náhrady trov konania je potrebné podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP zrušiť a v tejto časti vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 OSP).

Predmetom konania bol návrh podaný dňa 18. 11. 2011 na Okresnom súde v Nitre, ktorým sa navrhovateľ domáhal voči odporkyňi zaplata sumy 4.362,99 eura ako nedoplatku úveru vyplývajúceho zo Zmluvy o úvere - poskytnutí flexipôžičky zo dňa 22. 12. 2004, uzatvorenej s právnym predchodcom Y., a.s., L.. Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS Prešov podaním, doručeným súdu prvého stupňa 09. 02. 2012, oznámilo že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane odporkyne a požiadalo o doručenie návrhu. Dňa 14. 5. 2012 vedľajší účastník vzniesol námietku premlčania žalobou uplatneného nároku. Navrhovateľ následne dňa 30. 05. 2012 doručil súdu späťvzatie návrhu a požiadal o priznanie náhrady trov konania. O trovách vedľajšieho účastníka navrhol rozhodnúť podľa § 150 OSP. V nadväznosti na to súd prvého stupňa uznesením, ktoré je v časti náhrady trov konania predmetom preskúmania odvolacím súdom, konanie zastavil a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a vedľajšiemu účastníkovi na strane odporkyne náhradu trov konania nepriznal.

V prípade zastavenia konania platí zásada, že podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP nemá žiaden z účastníkov právo na náhradu trov konania. Z tejto zásady sú však v ustanovení § 146 ods. 2 OSP zakotvené dve výnimky. Podľa tohto ustanovenia platí, že ak niektorý z účastníkov zaviniť zastavenie konania, je povinný uhradiť trovy druhého účastníka, a ak sa pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca. Teda ust. § 146 v ods. 2 OSP ukladá povinnosť nahradiť náklady konania tomu, kto zaviniť, že konanie muselo byť zastavené. Zavinenie sa posudzuje len z procesného hľadiska, teda nie podľa hmotného práva, pretože by išlo už o posúdenie dôvodnosti nároku vo veci samej, takže by po zastavení konania súd musel ďalej skúmať dôvodnosť nároku vo veci samej.

Posudzujúc vec z hľadiska popísaných zákonných ustanovení súd prvého stupňa o náhrade trov konania nerozhodol správne výrokom, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania s odkazom na ust. § 146 ods. 1 písm. c) OSP. V tomto prípade bolo konanie zastavené z dôvodu späťvzatia návrhu navrhovateľom, keďže vedľajší účastník vzniesol námietku premlčania nároku navrhovateľa. Preto potom platí, že odporkyni, ktorá mala úspech v konaní, prináleží právo na náhradu trov konania. Z ust. § 93 ods. 2 OSP vyplýva, že ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu. Toto ustanovenie bolo do OSP zakotvené s účinnosťou od 15. 10. 2008 zák. č. 384/2008 Z.z., ktorý dáva možnosť, aby v prípade tzv. spotrebiteľských sporov vstúpila do konania ako vedľajší účastník taká právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu, za ktorý považuje aj zák. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Z dôvodovej správy k tejto právnej úprave vyplýva, že jej cieľom bolo umožniť širšiu ochranu osobám, na ochranu ktorých sú zriaďované rôzne právnické osoby a združenia. V prejednávanej veci je nesporné, že predmetom konania je nárok vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy, a preto pre správne rozhodnutie v tomto konaní je potrebné primárne zodpovedať na otázky, či Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS so sídlom v Prešove (vo všeobecnosti akýkoľvek subjekt, ktorého predmetom činnosti je ochrana práv spotrebiteľa) je oprávnený vystupovať v konaní ako vedľajší účastník a ak áno, či ako vedľajší účastník môže v konaní nechať právne zastupovať sa advokátom a či mu v súvislosti s týmto právnym zastupovaním môže vzniknúť právo na náhradu trov konania, resp. trov právneho zastúpenia.

Podľa § 93 ods. 4 OSP v konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník; účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí (§ 24), pričom ako zástupcu si vždy môže zvoliť advokáta (§ 25 ods. 1 OSP). Advokát je povinný účelne využívať všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje (§ 25 ods. 2 OSP).

Keďže ust. § 93 ods. 4 OSP výslovne upravuje, že vedľajší účastník má rovnaké práva a povinnosti v konaní ako účastník, z toho možno vyvodiť len jeden záver a to, že vedľajší účastník má (rovnako akýkoľvek hlavný účastník) jednak právo na právnu pomoc pred súdmi, čo je základné ústavné právo (čl. 47 ods. 2 Ústavy SR), ktoré sa v rámci civilného súdneho konania realizuje možnosťou zabezpečiť si kvalifikované právne zastúpenie splnomocneným právnym zástupcom - advokátom, a samozrejme má i právo na náhradu trov konania, kam podľa ust. § 137 OSP bez akýchkoľvek pochybností patrí i náhrada trov právneho zastúpenia. Vedľajšiemu účastníkovi môže byť priznaná náhrada trov konania (teda i náhrada trov právneho zastúpenia) iba v prípade, ak takéto právo na náhradu trov konania vznikne tomu účastníkovi, na strane ktorého v konaní vystupoval.

Treba mať preto za to, že z procesného hľadiska navrhovateľ zaviniť zastavenie konania, a preto vznikol dôvod na rozhodnutie o náhrade trov účastníkov konania podľa § 146 ods. 2 vety prvej OSP. Za situácie, že odporkyni vzniklo právo na náhradu trov konania, vzniká právo na náhradu trov konania aj vedľajšiemu účastníkovi vystupujúcemu na strane odporkyne. Súd prvého stupňa bez ohľadu na nesprávne právne posúdenie nároku na náhradu trov konania zaujal právny názor, že vedľajšiemu účastníkovi na strane odporkyne neprináleží náhrada trov konania podľa § 150 OSP majúca za to, že neboli účelne vynaložené a zastúpenie vedľajším účastníkom nesleduje cieľ ochrany spotrebiteľa a narúša hospodárnosť konania.

Právo na právnu pomoc sa priznáva každému, fyzickej i právnickej osobe, ak vystupuje v spore ako žalovaná strana. Hlavný význam práva na právnu pomoc spočíva v tom, že orgány uvedené v čl. 47 ods. 2 Ústavy SR (teda aj súdy) majú zodpovedajúcu povinnosť nebrániť účastníkom, aby v konaní pred nimi využívali právnu pomoc. Súčasťou základného práva na právnu pomoc je aj právo na náhradu účelne vynaložených trov konania. Z princípu rovnosti účastníkov, t.j. rovnosti procesných strán vyplýva, že každý účastník konania má mať rovnakú možnosť voľby v súvislosti s riešením otázky svojho právneho zastúpenia v rámci zákonom upravených možností.

Z vyššie uvedených dôvodov preto odvolací súd zastáva názor, že aj vedľajší účastník sa môže dať zastupovať advokátom a v prípade vzniku práva na náhradu trov konania mu v zásade treba priznať právo na to, aby sa mu nahradili všetky trovy, ktoré zaplatil vo vecnej súvislosti s bránením práva hlavného účastníka - odporcu, na strane ktorého vystupuje. Bol naplnený zákonný predpoklad podľa § 146 ods. 2 veta prvá OSP na náhradu trov konania vedľajšiemu účastníkovi od navrhovateľa.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v časti náhrady trov konania podľa § 221 ods. 1 písm. i) OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP), v ktorom súd prvého stupňa opätovne rozhodne o náhrade trov prvostupňového konania podľa § 146 ods. 2 veta prvá OSP, vrátane trov konania odvolacieho (§ 224 ods. 3 OSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.